

УДК 81'25

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-2-23>

Анна МЕДВЕДЄВА,
 orcid.org/0000-0001-7561-3301

незалежний дослідник
 (Миколаїв, Україна) anna.medvedieva@chmnu.edu.ua

ФУНКЦІЇ ЧОРНОГО ГУМОРУ В КІНОПЕРЕКЛАДІ

Статтю присвячено класифікації функцій чорного гумору, проаналізовано їх збереження у перекладі на прикладі кінодіалогів із кінотекстів різних жанрів. Спираючись на дослідження вітчизняних та зарубіжних дослідників (Д.І. Генова (Genova), В.В. Конкульовський, О.К. Лобова, Дж. Морреолл (Morreall), Дж. Хей (Hay), Н.Л. Шмелева, О.М. Шпортун), всебічно розглянуто класифікацію функцій, які репрезентують чорний гумор у кіноперекладі. Аналізуючи чотири теорії комізму (теорія зверхності, полегшення, невідповідності та ігрова теорія), автор доходить висновку, що їх практична реалізація відбувається за допомогою особливих функцій, які виконує комічне, і чорний гумор зокрема. Особливу увагу приділено тому факту, що переклад тексту з елементами комічного передбачає збереження наміру автора, а отже, перлокутивного ефекту оригіналу. В аспекті тих функцій, які є більш досліджені і вживані (аксіологічна, оглядова, критична, функція детабуїзації), не можна ігнорувати необхідність уведення в ужиток додаткових функцій, запропонованих автором (пейоративна, психологічно-нормувальна та функція прямої або опосередкованої оцінки персонажа), оскільки їх існування зумовлене необхідністю номінації тих функцій, що виконує чорний гумор у кінотекстах. За допомогою викладеного матеріалу, а також на прикладі кінодіалогів із різних кінотекстів було проілюстровано реалізацію аксіологічної, психологічно-нормувальної, оглядової, пейоративної та функції прямої або опосередкованої оцінки персонажа. Проведено детальний лінгвостилістичний аналіз функцій кінотекстів різних жанрів (комедійна драма, драма, комедійний бойовик з елементами фільму жахів і містичного трилеру) і зроблено висновок щодо наявності магистральної та факультативних функцій комічного в межах одного кінотексту, незалежно від його жанру.

Ключові слова: кінопереклад, комічне, чорний гумор, функція комічного, кінодіалог, кінотекст.

Анна MEDVEDIEVA,
 orcid.org/0000-0001-7561-3301

Independent Researcher
 (Mykolaiv, Ukraine) anna.medvedieva@chmnu.edu.ua

FUNCTIONS OF BLACK HUMOR IN FILM TRANSLATION

The article highlights the analysis of the black humor functions' classification. It analyzes their preservation in translation on the example of film dialogues from film texts of various genres. Based on the research of national and foreign researchers, such as: D.I. Genova (Genova), V.V. Konkulovsky, O.K. Lobova, J. Morreall, J. Hay, N.L. Shmeleva, O.M. Shportun, the article presents the comprehensive consideration of the classification of functions that are represented for the detection of black humor in film translation. Analyzing the four theories of comedy (the theory of supremacy, relief, inconsistency and game theory), the author concludes that their practical implementation is through special functions performed by the comic and black humor in particular. Particular attention is paid to the fact that the translation of the text with elements of the comic involves the preservation of the author's intention, and hence the perlocutionary effect on the viewer. In terms of those functions that are more researched (axiological, reviewing, critical, detabuization function), we must not ignore the need to use additional functions (pejorative, psychological-norming and direct or indirect evaluation of the character), because their existence is due to the need to point out the functions performed by black humor in film texts. With the help of the presented case study of film dialogues from different film texts the realization of axiological, psychological-norming, reviewing, pejorative and function of direct or indirect evaluation of the character were illustrated. A detailed analysis of the functions of film texts of different genres (comedy drama, drama, comedy action with elements of horror and mystical thriller) showed that there are main and optional functions of the comic within one film text, regardless of its genre.

Key words: film translation, comic, black humor, comic function, film dialogue, film text.

Постановка проблеми. Здійснення адекватного перекладу кінофільмів з елементами комічного іншою мовою передбачає збереження інтенції автора, або в іншій терміносистемі – перлокутивного ефекту (Austin, 1998; Piskorska,

2016) тексту оригіналу. Завдання перекладача значно ускладнюється, якщо комічне репрезентоване через чорний гумор, специфіка якого виражається у певному функційному навантаженні, яке необхідно зберегти у перекладі.

Аналіз досліджень. Можливі шляхи інтерпретування гумору було висвітлено в роботі британського вченого-еволюціоніста А. Кларка (Alastair Clarke) і французького письменника і засновника сюрреалізму А. Бретона (André Breton), який увів термін «чорний гумор» у широкий ужиток, опублікувавши у 1939 році свою роботу «Антологія чорного гумору» (Clarke, 2009; Breton, 1997).

Вивченню функційної специфіки гумору та комічного присвячені розвідки В.В. Конкульовського (Конкульовський, 2015), О.К. Лобової (Лобова, 2013), Н.Л. Шмелевої (Шмелева, 2009: С. 210–212), О.М. Шпортун (Шпортун, 2018), М.Н. Шіоти, Б. Кампоса, Д. Келтнера, М. Дж. Гертенштейна (Positive emotion, 2004: 127–155) та інших.

Нині досі немає сталої класифікації функцій комічного, і чорного гумору зокрема, оскільки відносно невелика кількість авторів нині пропонує різні за підходами та варіативні за аргументацією дослідження з цієї проблематики.

Метою статті є огляд наявних класифікацій функцій комічного та чорного гумору зокрема і показати їх реалізацію на прикладі кінодіалогів з елементами чорного гумору з подальшим виокремленням його функціональної реалізації у перекладі.

Виклад основного матеріалу. Услід за Дж. Хей ми погоджуємося, що гумор зазвичай слугує потребам солідаризації (solidarity), влади (power) та психологічним потребам (psychological needs) і виконує зазначені функції, що відповідають цим потребам (Hay, 2000: 709–742).

У цьому зв'язку вартують на увагу описані Д.І. Геновою та Дж. Морреолл чотири теорії комізму (*theories of humor*) (Genova, 2011; Morreall, 2009), з яких три є домінуючими, на думку багатьох дослідників (Meuer, 2000: 310–331; Weaver та ін., 2016). Перша з цих теорій – теорія зверхності, яка передбачає сміх із вад «гірших» за тебе людей (Арістотель, 1967). Друга – це теорія полегшення або звільнення, започаткована З. Фройдом (Freud, 2003), де сміх – це засіб зниження психологічного напруження. Третя – теорія невідповідності, за якою сміх виступає реакцією на раптову зміну чи поворот ситуації. Четверта – ігрова теорія комічного, в межах якої сміх маркує перехід від серйозної тематики до гри.

За О.К. Лобовою (Лобова, 2013), до функцій стендапу як жанру комічного інституційного дискурсу належать: 1) аксіологічна (зображення етичних, духовних і естетичних цінностей суспільства); 2) оглядова (зображення банальних повсякденних ситуацій під комічним кутом зору);

3) критична (висміювання певних соціальних стереотипів); 4) функція детабуїзації (зняття заборони на обговорення тем, неприйнятних із погляду моралі та релігії). Ми погоджуємось із дослідницею і вважаємо, що в контексті чорного гумору зазначені функції актуалізуються так само, але його функційна значущість у кінотексті більш варіативна, і наведений перелік варто доповнити певними функціями, що є релевантними саме для кіноперекладу.

Услід за В.В. Конкульовським (Конкульовський, 2015) вважаємо за необхідне враховувати під час перекладу лексичний склад реплік героя, що полягає в аналізі семантики вербальних одиниць, уживаних героєм кінофільму, що віддзеркалюють особливості характерологічного портрету персонажа. Особливо яскраво героя характеризує ситуативність і доречність вживання інвективної лексики. У цьому контексті В.І. Жельвіс зазначає, що така лексика – засіб вербального вираження агресії, і вона часто є соціально маркованою, а звідси – дає можливість реципієнтові ідентифікувати місце кіногероя у соціальній ієрархії (Жельвіс, 2000: 194–206). У такий спосіб актуалізується пряма або опосередкована оцінка персонажа як функція чорного гумору.

Для кінотекстів із елементами комічного часто характерні довгі кінодіалоги з поступовим, нарощуваним емотивним напруженням. При цьому реалізація комічного може бути зосереджена не в межах однієї кіносцени, але відбуватися через кілька сцен тому. Ми погоджуємось із О.М. Шпортун, що гумор допомагає знизити рівень психологічної напруги, і ця проєкція можлива також і в розрізі аналізу чорного гумору як прийому зниження стресу в глядачів від перегляду сцен насильства в кінематографі (Шпортун, 2018). У цьому зв'язку доречно стверджувати про реалізацію психологічно-нормувальної функції, яка реалізується в межах теорії полегшення або звільнення З. Фрейда (Freud, 2003). У практичній частині роботи ми проілюструємо її прикладами з кінотекстів і їх перекладів.

О.В. Кульчицька (Кульчицька, 2019: 4) та інші дослідники (Білоконенко, 2012: 119–127; Белецька, 2006: 90–100; Гудманян, 2014: 58–61; Карасик, 2002) аналізують пейоративну лексику і зазначають, що вона виконує емотивну і прагматичну функції, що характеризуються оцінністю та відбором підвищено експресивних лексичних одиниць для більшого ілюкативного ефекту. Чорний гумор зазвичай реалізується саме за допомогою такої лексики, і про реалізацію пейоративної функції треба говорити тому, що чорний гумор а

priori характеризується зверхнім ставленням до явищ, подій, моральних та етичних норм і нівелюванням людських цінностей для реалізації комічного. Відомо, що зверхнє ставлення репрезентується зокрема через пейоративну лексику, а отже, доречно увести в ужиток у цій роботі пейоративну функцію чорного гумору, яка, на нашу думку, репрезентується в межах теорії зверхності Аристотеля (Аристотель, 1967).

Зауважимо, що «теорії» комічного у роботах вищезгаданих науковців часто називають «функціями» комічного, що їх розробляють інші. Ці класифікації здебільшого репрезентують і доповнюють одна одну, допомагаючи нам вичленувати функції чорного гумору. Ми вважаємо за доцільне розширити класифікацію щодо функцій гумору, чорного гумору зокрема, і показати їх реалізацію на прикладах кінодіалогів з елементами чорного гумору.

Для проведення перекладознавчого аналізу і репрезентації аксіологічної функції нами був обраний комедійний бойовик з елементами фільму жахів і містичного трилера «Гра в хованки» (*Ready or not*) 2019 року. У наведеному кінодіалозі головна героїня Грейс надає яскраво-зневажливу оцінку родичам свого майбутнього чоловіка, і він цілком схвалює таке її ставлення до них:

BT: GRACE: *And even though your family is richer than God, intimidates the hell out of me <...> your dad definitely hates me, and your alcoholic brother keeps hitting on me <...> I honestly can't wait to be a part of your moderately fucked-up family.*

JACK: *"Moderately"? That's pretty generous.* (Я іду искать, 2019: 03:37-04:04)

PT: ГРЕЙС: *І хоча твоя сім'я багатша за Бога і лякає мене до всирачки, твій батько ненавидить мене, а твій брат-алкоговт чіпляється до мене, я дуже хочу стати частиною твоєї трохи довбанутої сімейки.*

ДЖЕК: *«Трохи»? Це ще комплімент.* (Я іду искать, 2019: 03:37-04:04)

Для підкреслення комічного ефекту в тексті оригіналу використано ідіоматичний вираз *intimidates the hell out of me* та композит *fucked-up*, які функційно вдало перекладено через контекстуальні відповідники *лякає мене до всирачки* та *довбанутої*.

Цей фрагмент цікавий ще й тим, що в ньому поєднано зневажливе ставлення одночасно до декількох концептуальних понять: релігії (*richer than God* – хоча загальновідомо, що богів більшості релігій світу не ототожнюють із поняттям матеріального статку) та сім'ї (*intimidates the hell out of me, dad definitely hates me* та *fucked-up family*). У площині релігійного світосприйняття у

кінофільмі «*Ready or not*» члени сім'ї Ле Домас порушують чи не всі десять Божих заповідей християнського віросповідання. У наведеному кінодіалозі це, наприклад, стосується заповіді *Шануй батька твого і матір твою* (проілюстровано у кінодіалогах між всіма членами сім'ї, включаючи вже наведене висловлювання Грейс) та *Не чужолож* (Грейс зазначає, що брат її майбутнього чоловіка залицяється до неї). Умисне порушення заповідей – це насміхання над релігійними цінностями вірян, у цьому разі – християн.

Низка кінодіалогів з елементами чорного гумору, в яких репрезентовано аксіологічну функцію, з'являється у кінотексті з початком традиційної гри, яка випадає на долю нового члена сім'ї. Грейс витягує карту гри в хованки, що означає для всіх членів домініону Ле Домас, що її необхідно знайти, упіймати і провести ритуальне вбивство для збереження здоров'я і добробуту всієї родини (заповідь *Не вбивай*). У перші ж хвилини гри зовиця Грейс випадково вбиває покоївку, а її брат кепкує над убивцею через те, що вона не може розпізнати стиль та колір одягу своєї жертви:

BT: TONY: *Oh, Jesus Christ. This is Clara.* (Я іду искать, 2019: 29:20-29:29)

PT: ТОНІ: *Святі небеса! Це ж Клара.* (Я іду искать, 2019: 29:20-29:29)

Окрім чорного гумору у репліці Деніела, цей кінодіалог, між іншим, яскраво ілюструє заповідь *Не взивай намарно імені Господа, Бога твого*, оскільки батько Емілі згадує Ісуса Христа одразу після того, як його донька вбиває свою жертву. *Святі небеса* – досить вдалих функційно тотожний прагматичний варіант перекладу репліки *Oh, Jesus Christ*, оскільки є вживаним у ситуаціях шоку, стресу, сильного здивування в українській лінгвокультурі.

Взагалі з цього кінодіалогу стає зрозумілим, що жодні справжні моральні цінності не є близькими цій родині. Зважаючи на це, не можемо погодитися з автором українського перекладу щодо передачі словосполучення *Jesus Christ* як *святі тхори*. З одного боку, автор перекладу додає додаткового смислового навантаження щодо спотворених духовних цінностей сім'ї Ле Домас (тхори не є тотемною твариною ні в одній із релігій світу), а з іншого боку – буквальный переклад словосполучення як *Ісусе Христе* або *святий Ісусе* вкотре проілюстрував би глядачеві, що нічого святого для сімейства немає і що ім'я Сина Божого для них не несе сакрального сенсу.

Проаналізувавши наведені приклади з кінотексту «Гра в хованки», ми бачимо, як у ньому проілюстровані аксіологічна функція, яка реалі-

зується через зображення спотворених етичних та збочених духовних цінностей сім'ї Ле Домас, та пейоративна функція, що репрезентується відбором яскраво виражених експресивних лексичних одиниць із часто негативним конотативним значенням. Також за допомогою цих кінодіалогів можливо проілюструвати такі функції: пряма або опосередкована оцінка персонажа, яка стає можливою для глядача за допомогою аналізу вчинків (відеоряд) та реплік (кінодіалогів) героїв, та психологічно-нормувальна функція, що також виражається через репліки героїв, допомагаючи їм (і глядачеві) долати стрес від сцен насильства.

У контексті реалізації психологічно-нормувальної функції заслуговує на увагу американська комедійна драма «Династія» (Dynasty) 2017–2021 років. В одній із кіносцен Блейк Керрінгтон і його дружина Крістал відвідують Клаудію, яку він випадково збив своїм авто. З кінотексту глядачеві вже стає очевидно, що подружжя піклується тільки про власну репутацію, незважаючи на фізичний та психологічний стан жертви. Тому чорний гумор у коментарі Клаудії, що прийшла до тям після зіткнення, досить доречний і адекватно переданий у перекладі.

BT: *If the Carringtons are here, this must be my funeral.* (Dynasty, 2017: s.1, e.6 5:36-5:37)

PT: *Якщо Керрінгтони тут, це, мабуть, мій похорон.* (Dynasty, 2017: s.1, e.6 5:36-5:37).

Пізніше, коли Клаудія зустрічається з Крістал у будинку Керрінгтонів, вона не припиняє жартувати на тему смерті, оскільки не відчуває поваги до сім'ї, яка її обманювала та ще й фізично нашкодила їй. Чорний гумор водночас заспокоює жінку:

BT: *Are these urns filled with other people that Blake has run over?* (Dynasty, 2017: s.1, e.6; 11:16-11:17)

PT: *У цих урнах інші люди, яких переїхав Блейк?* (Dynasty, 2017: s.1, e.6 11:16-11:17)

Комічний контекст адекватно перекладений у наведених кінодіалогах та яскраво ілюструє психологічно-нормувальну функцію чорного гумору, яка допомагає Клаудії зберігати здоровий глузд у ситуації, яка гнітить її морально. Чорні жарти допомагають їй показати Крістал, що вона не пробачає того зла і шкоди, якої вона зазнала через неї та її чоловіка.

Оглядова функція чорного гумору також може бути проілюстрована прикладами із серіалу «Династія», оскільки в серіалі є ціла низка кіносцен, що репрезентують звичайні повсякденні події, які герої своїми репліками висвітлюють під комічним кутом. Однією з кіносцен, в яких яскраво реалізується оглядова функція, є роз-

мова членів сім'ї на похороні. Колишня дружина Блейка, Алексіс, одинадцять років тому полишила сім'ю і своїх дітей, і першим її зверненням до сина після повернення є фраза, що він виглядає блідим. Її дочка Феллон скептично ставиться до моральних якостей своєї матері та її поведінки і глузує з неї через свою (і братову) дитячу образу.

BT: **ALEXIS:** *Steven, you look so handsome, but you do look pale. Have you had your vitamin D tested?*

FALLON: *Never mind therapy for abandonment issues. How is your vitamin D?* (Dynasty, 2017: s.1, e.17 2:26-2:38)

PT: **АЛЕКСІС:** *Стівене, ти став таким гарним. Але трохи блідим. Ти перевіряв свій рівень вітаміну Д?*

ФЕЛЛОН: *Авжеж, це зараз найважливіше. Як твій рівень вітаміну Д?* (Dynasty, 2017: s.1, e.17 2:26-2:38)

В українському перекладі, на жаль, було вилучено коментар Феллон щодо психологічної терапії для покинутих. Більш адекватним перекладом відповіді дівчини міг бути такий: *Так, не зважайте на терапію для покинутих дітей. Варто лише перевіряти рівень вітаміну Д.*

Стівен намагається відстояти свою матір перед сестрою, оскільки все ще вірить, що вона не погана людина, але позиція Феллон, як і її чорний гумор показують, що вона психологічно не готова прийняти повернення матері у своє життя:

BT: **STEVEN:** *She wanted to pay her respects.*

FALLON: *She waited until after he died?* (Dynasty, 2017: s.1, e.17; 7:58-8:00)

PT: **СТІВЕН:** *Може, вона приїхала попроситися з ним.*

ФЕЛЛОН: *І зачекала, доки він помре?* (Dynasty, 2017: s.1, e.17; 7:58-8:00)

Така позиція Феллон цілком виправдана, оскільки з подальшого кінотексту ми бачимо, що спроби довіритися матері призводять до нових розчарувань і самообманів. Тому разом із реалізацією оглядової функції чорного гумору ми простежуємо психологічно-нормувальну функцію, що допомагає героїні відсторонитися від неприємної людини і показати свій протест проти її втручання в життя сім'ї Керрінгтонів.

Для кінотексту американської драми «Династія» (Dynasty) провідною функцією можна вважати психологічно-нормувальну, оскільки в житті героїв багато різноманітного стресу, і зазвичай вони долають його саме за допомогою гумору. Також у кінотексті рівною мірою реалізовані критична, пейоративна функції та функція характерологічної оцінки персонажа.

Визначним джерелом для ілюстрування прямої або опосередкованої оцінки персонажа як функції чорного гумору вважаємо британський серіал «Записки юного лікаря» («A Young Doctor's Notebook & Other Stories»), який вийшов на екрани у 2012 року. В ньому образ дорослого героя Михаїла, який згадує своє минуле, періодично постає в уяві себе молодого і коментує все, що відбувається у кіносценах. Він відрізняється нечутливістю до емоцій. Загалом більшість кінодіалогів, учасником яких є молодий Михаїл на початку своєї практики, характеризує його як людину без почуття гумору, невпевнену в собі, зі схильністю виправдовуватися. Таким чином, переважна кількість кінодіалогів з елементами комічного зорієнтовані скоріше на розуміння глядачем, аніж співрозмовником героя:

ВТ: PELAGEYA: *There is a woman here from Dulcevo.*

МУКНАІЛ: *A Strangled hernia?*

PELAGEYA: *No. Her labour isn't going well.*

МУКНАІЛ: *Oh, thank god! Ehm, no... I mean... I'll be right there.* (A Young Doctor's Notebook, 2012: s.1, e.1; 12:04-12:14)

ПТ: ПЕЛАГЕЯ: *Привезли жінку з Дульцево.*

МИХАІЛ: *Ущемлення грижі?*

ПЕЛАГЕЯ: *Ні, у неї складні пологи.*

МИХАІЛ: *Дякувати богам! Ні, я не це мав на увазі. Я зараз буду.* (Записки юного лікаря, 2012)

Пересічна людина за таких обставин відчула б шок від репліки героя щодо складних пологів жінки. Саме вираз шоку на обличчі мала Пелагея, коли почула відповідь Михаїла. Молодий Михаїл – особа дуже самокритична, і замість того, щоб думати про пологи і те, як повернути плід у череві пацієнтки, він думає про фізичну розправу чоловіка породіллі над собою через свою неосвіченість і професійне недбальство. Проте він одразу ж виправдовується перед Пелагеєю, побачивши шок на її обличчі. Для адекватного перекладу й емоційно відповідного дубляжу цього кінодіалогу необхідно враховувати відеоряд. Таким чином, на тлі функції прямої або опосередкованої оцінки персонажа ми бачимо репрезентацію психологічно-нормувальної функції чорного гумору, що виконує факультативну функцію. Вона допомагає герою знизити рівень стресу та страху від своїх переживань можливого провалу.

Проаналізувавши кінотекст «Записки юного лікаря», бачимо, що провідною функцією чорного гумору в ньому виступає пряма або опосередкована оцінка персонажа, оскільки весь кінотекст репрезентує глядачеві еволюцію особистості молодого лікаря, і його ментальне і психологічне

становлення, а також психологічно-нормувальна функція, оскільки чорний гумор супроводжує багато кіносцен із шокуючим змістом (ампутації, повідомлення про тяжкі хвороби тощо), що допомагають психологічному розвантаженню героїв та глядача.

Висновки. У результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що відтворення чорного гумору у кінотексті має свої особливості і тісно пов'язане з особистим сприйняттям сенсу, повідомлюваного реципієнтом. Адекватність відтворення (що оцінюється реакцією) залежить від того, чи буде комічний підтекст очевидним читачеві або глядачеві, що належить до іншої культури. Крім того, чорний гумор у кіносценах часто передається імпліцитно, тому для аналізу функціонального навантаження комічного у тексті оригіналу необхідно враховувати і невербальний компонент – відеоряд. Крім того, перекладацькі рішення безпосередньо впливають на сприйняття особистості персонажів глядацькою аудиторією.

Функції, які чорний гумор виконує в кінотексті, доволі різноманітні та в межах одного кінотексту можуть переплітатися і накладатися під час реалізації в кінодіалогах. У кінотекстах різних жанрів чорний гумор виконує, як правило, одну магістральну функцію, тоді як інші його функції є факультативними.

Отже, чорний гумор потребує комплексної оцінки контексту разом із комунікативними функціями для адекватного перекладу іншою мовою. Тому, з огляду на завдання перекладознавства, убачається релевантним розроблення алгоритму оцінки функційності кінотексту для того, щоби створити адекватний/еквівалентний йому за перлокутивним ефектом текст перекладу.

Перспективою подальшої розвідки дослідження вважаємо узагальнення отриманих даних та їх опис у форматі дисертаційної роботи. Незважаючи на те, що функційна реалізація чорного гумору у кінотексті часто є тригерною, як-от у ситуаціях самозахисту або стресової ситуації (пейоративна, критична, функція детабуїзації, психологічно-нормувальна), можна простежити, що його основна функція полягає не в уникненні конфлікту. Навпаки, чорний гумор функціонує як механізм управління, за допомогою якого співбесідники досягають власних перлокутивних цілей. Вважається за доцільне дослідити реалізацію чорного гумору як механізму управління комунікацією на прикладі кінотекстів. Вартує на увагу також і встановлення залежності функції, яку виконує чорний гумор у кінотексті, від жанрової приналежності кінофільму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристотель. Поэтика. Київ : Мистецтво, 1967. 136 с.
2. Белецька А.В. Пейоративна лексика як засіб впливу в політичному дискурсі. *Стиль і текст* / гол. ред. В. Різун. Київ : Інститут журналістики. 2006. Вип. 7. С. 90–100.
3. Білоконенко Л.А. Пейоративна й інвективна лексика в міжособистісному конфлікті. *Лінгвістика і поетика тексту. Філологічні студії*. Кривий Ріг, 2012. Вип. 7, ч. 2. С. 119–127.
4. Гудманян А.Г., Плетенецька Ю.М. Переклад жаргонізмів сленгу і пейоративної лексики художніх фільмів США. *Наукові записки Ніжинського держ. ун-ту ім. М. Гоголя. Сер. : Філологічні науки*. 2014. Кн. 3. С. 58–61.
5. Жельвис В.И. Слово и дело : юридический аспект сквернословия. *Юрислингвистика-2. Русский язык в его естественном и юридическом бытии*. Барнаул, 2000. С. 194–206.
6. Записки юного лікаря 1 сезон, 2012. URL: https://uakino.club/series/drama_series/6618-zapiski-yunogo-lkaryu.html (дата звернення: 01.06.2021).
7. Карасик В.И. Язык социального статуса. Москва : Гнозис, 2002. 330 с.
8. Конкульовський В.В. Кінокомедія як об'єкт перекладу (на матеріалі англomовних скриптів та їх українських, російських перекладів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Херсонський держ. ун-т. Херсон, 2015. 22 с.
9. Кульчицька О.В. Мовні засоби реалізації пейоративності в романах С. Майер : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 20 с.
10. Лобова О.К. Англomовна стендап-комедія як жанр комічного інституційного дискурсу : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків, 2013. 20 с.
11. Шмелева Н.Л. Понятие «черный юмор» и его функционально-стилистические особенности. *Альманах современной науки и образования*. Тамбов : Грамота, 2009. № 8 (27) : в 2-х ч. Ч. 2. С. 210-212. URL: <http://www.gramota.net/materials/1/2009/8-2/88.html> (дата звернення: 14.12.2021).
12. Шпортун О.М. Психологія та патопсихологія гумору: модель, діагностика, корекція : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.04. Національна академія педагогічних наук України. Ін-т психології ім. Г.С. Костюка. Київ, 2018. 42 с.
13. Я иду искать / Ready or Not (Мэттью Беттинелли / Matthew Bettinelli, Тайлер Джиллетт / Tyler Gillett) [2019, США, триллер, комедия, ужасы, BDRip-AVC] Dub (Rus) + Dub (Ukr) + Original (Eng) + Sub (Rus, Ukr, Eng). URL: <https://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=5812825> (дата звернення: 08.12.2021).
14. A Young Doctor's Notebook & Other Stories. Best movie quotes, 2012. URL: https://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=a-young-doctors-notebook-2012 (дата звернення: 14.10.2018).
15. Austin J. How to Do Things with Words. *Pragmatics. Critical concepts*, Vol. 2 / ed. by A. Kasher, 7-64 London : Routledge. 1962/98. DOI: 10.1017/CBO9780511619489.009.
16. Breton A. Anthology of Black Humor / пер. з франц. Mark Polizzotti. San Francisco : City Lights Books, 1997. 357 p. URL: https://books.google.com.ua/books?id=JZIKMc2TEIkC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&ad=0#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 15.07.2020).
17. Clarke A. The Eight Patterns Of Humour. A Contributory Paper To Volume I of Mechanisms & Functions. Cumbria : Pyrrhic House, 2009. 448 p. URL: <https://ru.scribd.com/document/13495752/Alastair-Clarke-The-Eight-Patterns-Of-Humour>. ISBN 978-0-9559365-2-4 (дата звернення: 14.12.2021).
18. Dynasty, 2017. URL: <https://www.netflix.com/watch/80211890?trackId=200257859> (дата звернення: 01.06.2021).
19. Freud S. Jokes and their relation to the unconscious. London : Penguin books, 2003. 229 p. ISBN: 0142437441.
20. Genova D. Studying Humor Seriously. Veliko Tŕrnovo : Faber, 2011. 348 p. ISBN: 9789544004668 9544004661.
21. Hay J. Functions of humor in the conversations of men and women. *Journal of Pragmatics* 32 (2000) P. 709–742 URL: <https://www.ffri.hr/~ibrdar/komunikacija/seminari/Hay,%202000%20-%20Functions%20of%20humor%20in%20conversations%20of%20men%20and%20w.pdf> (дата звернення: 14.12.2021).
22. Meyer J.C. Humor as a Double-Edged Sword : Four Functions of Humor in Communication. *Communication Theory*. Vol. 10, Issue 3, 2000. P. 310–331. DOI: 10.1111/j.1468-2885.2000.tb00194.x.
23. Morreall J. Comic Relief : A Comprehensive Philosophy of Humor. Oxford : Wiley-Blackwell, 2009. 187 p. DOI: 10.1002/9781444307795.
24. Piskorska A. Perlocutionary effects and relevance theory. University of Warsaw, 2016. URL: https://www.researchgate.net/profile/Agnieszka-Piskorska/publication/304382541_Perlocutionary_effects_and_Relevance_Theory/links/576dc44f08ae62194742489c/Perlocutionary-effects-and-Relevance-Theory.pdf (дата звернення: 08.12.2021).
25. Positive emotion and the regulation of interpersonal relationships. *The Regulation of Emotion* / Shiota M.N. et al. Mahwah, N.J. : Lawrence Erlbaum Associates, 2004. P. 127–155. ISBN: 1410610896.
26. Weaver S., Mora R.A., Morgan K. Gender and humour : Examining discourses of hegemony and resistance, 2016. DOI: 10.1080/10350330.2015.1134820.4.

REFERENCES

1. Aristotel'. Poetyka. [Poetics]. Kyiv : Art, 1967. 136 p. [in Russian].
2. Belets'ka A.V. Peyoratyvna leksyka yak zasib vplyvu v politychnomu dyskursi. [Pejorative vocabulary as a means of influence in political discourse]. *Style and text* / ch. ed. V. Rizun. Kyiv : Institute of Journalism. 2006. Vip. 7. pp. 90–100 [in Ukrainian].
3. Bilokonenko L.A. Peyoratyvna y invektyvna leksyka v mizhosobystisnomu konflikti [Pejorative and invective vocabulary in interpersonal conflict]. *Linguistics and poetics of the text. Philological studies. Kryvyi Rih*, 2012. Issue. 7, Part 2. pp. 119–127 [in Ukrainian].

4. Gudmanyanyan A.G., Pletenetskaya Y.M. Pereklad zharhonizmiv slenhu i peyoratyvnoyi leksyky khudozhnikh fil'miv SSHA [Translation of slang jargon and pejorative vocabulary of US feature films]. Scientific notes of the Nizhyn state. University named after M. Gogol. Ser. : Philological Sciences. 2014. Book. 3. pp. 58–61 [in Ukrainian].
5. Zhelvis V.I. Slovo y delo : yurydychesky aspekt skvernoslovyia [Word and deed: the legal aspect of profanity]. Jurislinguistics-2. Russian language in its natural and legal existence. Barnaul, 2000. S. 194–206 [in Russian].
6. Zapysky yunoho likarya 1 sezon [Notes of a young doctor season 1], 2012. URL: https://uakino.club/seriesss/drama_series/6618-zapiski-yunogo-likarya.html (access date: 01.06.2021) [in Ukrainian].
7. Karasik V.I. Yazyk sotsyal'noho statusa [The language of social status]. Moscow : Gnosis, 2002. 330 p. [in Russian].
8. Konkulovsky V.V. Kinokomediya yak ob'yekt perekladu (na materialii anhlo-movnykh skryptiv ta yikh ukrayins'kykh, rosiys'kykh perekladiv) [Film comedy as an object of translation (on the material of English-language scripts and their Ukrainian, Russian translations)]: author's ref. dis. ... cand. philol. Science: 10.02.16. Kherson state. un-t. Kherson, 2015. 22 p. [in Ukrainian].
9. Kulchytska O.V. Movni zasoby realizatsiyi peyoratyvnosti v romanakh S. Mayyer [Linguistic means of realization of pejorativeness in S. Mayer's novels]: author's ref. dis. ... cand. philol. Science: 10.02.04. Lviv National University named after Ivan Franko. Lviv, 2019. 20 p. [in Ukrainian].
10. Lobova O.K. Anhlo-movna standap-komediya yak zhanr komichnoho instytutsiynoho dyskursu [English stand-up comedy as a genre of comic institutional discourse]: author's ref. dis. ... cand. philol. Sciences: 10.02.04 "Germanic languages". Kharkiv National University Univ. V.N. Karazin. Kharkiv, 2013. 20 p. [in Ukrainian].
11. Shmeleva N.L. Ponyatyie «chernyy yumor» y ego funktsional'no-stylistycheskye osobennosti [The concept of "black humor" and its functional and stylistic features]. Almanac of modern science and education. Tambov : Gramota, 2009. № 8 (27): in 2 parts Part 2. pp. 210-212. URL: <http://www.gramota.net/materials/1/2009/8-2/88.html> (access date: 14.12.2021) [in Russian].
12. Shportun O.M. Psykholohiya ta patopsykholohiya humoru: model', diahnozyka, korektsiya [Psychology and pathopsychology of humor: model, diagnosis, correction]: author's ref. dis. Dr. Psychol. Science: 19.00.04. National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Institute of Psychology. G.S. Kostyuk. Kyiv, 2018. 42 p. [in Ukrainian].
13. Ya idu iskat' [I go looking for] / Ready or Not (Matthew Bettinelli / Matthew Bettinelli, Tyler Gillett / Tyler Gillett / Tyler Gillett) [2019, USA, thriller, comedy, horror, BDRip-AVC] Dub (Rus) + Dub (Rus) + Dub (Ukr) + Original) + Sub (Rus, Ukr, Eng). URL: <https://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=5812825> (access date: 07/08/2019) [in Russian].
14. A Young Doctor's Notebook & Other Stories. Best movie quotes, 2012. URL: https://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=a-young-doctors-notebook-2012 (accessed: 14.10.2018)
15. Austin J. How to Do Things with Words. Pragmatics. Critical concepts, Vol. 2 / ed. by A. Kasher, 7-64 London : Routledge. 1962/98. DOI: 10.1017 / CBO9780511619489.009
16. Breton A. Anthology of Black Humor / per. of the French. Mark Polizzotti. San Francisco : City Lights Books, 1997. 357 p. URL: https://books.google.com/books?id=JZIKMc2TEIkC&printsec=frontcover&hl=en&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepuuuuuuuuuuuuuuuu&q&f=false.20.07.07
17. Clarke A. The Eight Patterns Of Humor. A Contributory Paper To Volume I of Mechanisms & Functions. Cumbria : Pyrrhic House, 2009. 448 p. URL: <https://en.scribd.com/document/13495752/Alastair-Clarke-The-Eight-Patterns-Of-Humor>. - ISBN 978-0-9559365-2-4 (access date: 14.12.2021)
18. Dynasty, 2017. URL: <https://www.netflix.com/watch/80211890?trackId=200257859> (access date: 01.06.2021)
19. Freud S. Jokes and their relation to the unconscious. London : Penguin books, 2003. 229 p. ISBN: 0142437441
20. Genova D. Studying Humor Seriously. Veliko Tarnovo : Faber, 2011. 348 p. ISBN: 9789544004668 9544004661
21. Hay J. Functions of humor in the conversations of men and women. Journal of Pragmatics 32 (2000) P. 709–742 URL: <https://www.ffri.hr/~ibrdar/komunikacija/seminari/Hay,%202000%20-%20Functions%20of%20humor%20in%20conversations%20of%20men%20and%20w.pdf> (access date: 14.12.2021)
22. Meyer J.C. Humor as a Double-Edged Sword: Four Functions of Humor in Communication. Communication Theory. Vol. 10, Issue 3, 2000. P. 310–331. DOI: 10.1111 / j.1468-2885.2000.tb00194.x
23. Morreall J. Comic Relief: A Comprehensive Philosophy of Humor. Oxford : Wiley-Blackwell, 2009. 187 p. DOI: 10.1002 / 9781444307795
24. Piskorska A. Perlocutionary effects and relevance theory. University of Warsaw, 2016. URL: https://www.researchgate.net/profile/Agnieszka-Piskorska/publication/304382541_Perlocutionary_effects_and_Relevance_Theory/links/576dc44f08ae62194742489c/Perlocutionary-effects-and20Renevance)
25. Positive emotion and the regulation of interpersonal relationships. The Regulation of Emotion / Shiota M.N. et al. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum Associates, 2004. P. 127–155. ISBN: 1410610896
26. Weaver S., Mora R.A., Morgan K. Gender and humour : Examining discourses of hegemony and resistance, 2016. DOI: 10.1080/10350330.2015.1134820.4